ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

S P R I E D U M S

LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Lieta Nr.A420704310
AA43-0738-12/8

Rīgā 2012.gada 4.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Kaļiņina,
tiesnese R.Paegle un tiesnesis M.Vīgants,

piedaloties pieteicējas *J.D.* pārstāvei *S.S.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *J.D.* pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Mārupes novada domei piešķirt vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā Ls 3000 apmērā katram ģimenes loceklim jeb piešķirt tiesības īrēt pašvaldības dzīvojamo platību, sakarā ar *J.D.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 23.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmumu Nr.17 (sēdes protokols Nr.11) (turpmāk – Lēmums) *J.D.* (turpmāk – pieteicēja) atteikts piešķirt vienreizējo pabalstu ārkārtas situācijā Ls 3000 apmērā un tiesības īrēt pašvaldības dzīvojamo platību.

Lēmumā konstatēts, ka dzīvojamā ēka */adrese/* (turpmāk – Ēka), kurā ir bijusi pieteicējas un viņas dēlu deklarētā dzīvesvieta, ir nodegusi un nojaukta. Tomēr, ievērojot Mārupes novada pašvaldības 2009.gada 22.decembra saistošo noteikumu Nr.26/2009 „Par vienreizējā pabalsta ārkārtas situācijā piešķiršanu Mārupes novadā" (turpmāk – Saistošie

noteikumi) 3.punkta nosacījumus, minētais apstāklis nedot tiesības pieteicējai prasīt pabalstu, jo pieteicējai, kura nav uzskatāma par dzīvokļa */adrese/* (turpmāk – Dzīvoklis) īrnieci, nav subjektīvu tiesību pieprasīt palīdzības saņemšanu saskaņā ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.punktu; tāpat pieteicēja neatbilst nevienai likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.pantā norādītajām personu kategorijām.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja kopš 1997.gada bija pierakstīta Dzīvoklī kopā ar savu 2001.gadā mirušo vecomāti *Ņ.S.* Šajā dzīvesvietā kopš dzimšanas bija deklarēti arī pieteicējas nepilngadīgie bērni – *D.D.* (kopš 1997.gada) un *T.D.* (kopš 2001.gada). Šī deklarētā dzīvesvieta bija pieteicējas un viņas nepilngadīgo bērnu vienīgā dzīvesvieta Latvijas Republikā, atbilstoši Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3.panta pirmās un trešās daļas noteikumiem. Tā kā minētā māja gājusi bojā ugunsgrēkā, pieteicēja un viņas nepilngadīgie bērni ir zaudējuši savu dzīves vietu Latvijas Republikas teritorijā.

[2.2] Pieteikuma iesniegšanas brīdī pieteicējas rīcībā nebija pietiekamu finanšu līdzekļu, lai iegādātos savai ģimenei dzīvojamo platību un tur deklarētu savu dzīvesvietu, kā arī nebija līdzekļu, lai noslēgtu ilgtermiņa īres līgumu un saņemtu izīrētāja piekrišanu dzīvesvietas deklarēšanai izīrētā dzīvoklī.

Konkrētajā gadījumā pēc analoģijas jāpiemēro likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $36.^{1}$ panta nosacījumi, jo pieteicējas ģimene ir palikusi bez dzīvesvietas stihiskas nelaimes rezultātā.

[3] Mārupes novada dome (turpmāk – Dome) rakstveida paskaidrojumos tiesai uzskata pieteicējas pieteikumu par nepamatotu, atsaucas uz Lēmumā minētajiem argumentiem, papildus paskaidrojot, ka Dome 2010.gada 21.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.16.3 „Par ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšanu" (turpmāk – Lēmums Nr.16.3), ar kuru anulēja ziņas par pieteicējas, *D.D.* un *T.D.* deklarēto dzīvesvietu pašvaldībai piederošajā nekustamajā īpašumā */adrese/*. Minētais lēmums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 23.februāra spriedumu noraidīts pieteicējas pieteikums daļā par pienākuma uzlikšanu Domei izmaksāt vienreizēju pabalstu, kā arī izīrēt dzīvojamo telpu likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14. un 15.panta kārtībā; izbeigta tiesvedība daļā par pienākuma uzlikšanu Domei izīrēt dzīvojamo

telpu likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.panta kārtībā, kā arī daļā par Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 atcelšanu.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa noteic, ka pašvaldība, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, var piešķirt personai (ģimenei) vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības.

Saistošie noteikumi nosaka kārtību, kādā pašvaldība sniedz atbalstu ārkārtas situācijā nonākušajām personām, piešķirot pabalstu.

Minēto noteikumu 3.punkts noteic, ka ārkārtas situācija ir situācija, kuru objektīvu iemeslu dēļ nevarēja paredzēt iepriekš, un kas radusies stihiskas nelaimes (ugunsgrēks, plūdi, vētra un tamlīdzīgi) vai trešo personu prettiesiskas krimināli sodāmas rīcības ietekmē, vai citi iepriekš neparedzami apstākļi, t.sk. bet ne tikai ģimenes locekļa nāve, kas īslaicīgi tik būtiski pasliktināja personas (ģimenes) mantisko stāvokli, ka uz īsu laika periodu tika apgrūtināta personas (ģimenes) pašas spēja apmierināt savas pamatvajadzības.

No minētā izriet, ka ārkārtas situācija ir arī ugunsgrēks, bet papildus vērtējams, vai tas īslaicīgi apgrūtinājis personas vai tās ģimenes pašas iespējas apmierināt savas pamatvajadzības.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas dzīvesvieta Latvijā, kurā tā bija apmetusies līdz izbraukšanai uz Īriju, gājusi bojā ugunsgrēkā. Tiesas ieskatā lietā ir strīds par to, vai minētais notikums ir īslaicīgi apgrūtinājis pieteicējas ģimenes pašas iespējas apmierināt savas pamatvajadzības.

[4.2] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 11.punkta izpratnē pamatvajadzības ir ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība.

Kā atzīsts tiesu praksē, pašvaldības sociālā palīdzība tiek sniegta personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi un pārvarēt dzīves grūtības un kura nesaņem ne no viena pietiekamu palīdzību. Palīdzība ir sniedzama tajā brīdī, kad personai tā nepieciešama, nepieciešamībai jābūt reāli esošai.

No minētā tiesa secināja, ka īslaicīgs apgrūtinājums pieteicējas ģimenei pašai apmierināt savas pamatvajadzības nozīmē, ka tajā brīdī, kad palīdzība tiek prasīta, nav iespējams nodrošināt ģimeni ar mājokli, apģērbu, kā arī ģimenei ir materiālās problēmas nodrošināt bērnu aprūpi, tajā skaitā izglītošanos.

Pieteicēja, viņas ģimene pabalsta pieprasīšanas brīdī un šobrīd dzīvo Īrijā. Īrijā pieteicējai ir darbs, viņas bērni apmeklē skolu. Pieteicējas ieskatā pabalsts viņai vajadzīgs, jo ģimene palikusi bez dzīvesvietas Latvijā.

Izvērtējot minēto, tiesa secināja, ka pieteicējas norādītie apstākļi nav atzīstami par tādiem, kas īslaicīgi apgrūtināja iespējas pieteicējas ģimenei pašai apmierināt savas pamatvajadzības. Proti, šobrīd nepastāv situācija, ka pieteicējas ģimenei nepieciešama neatliekama materiāla palīdzība.

Tādējādi, tiesa secināja, ka konkrētajā lietā nepastāv priekšnoteikumi vienreizēja pabalsta izmaksāšanai saskaņā ar Saistošajos noteikumos noteikto kārtību.

[4.3] Jautājumā par dzīvojamās platības piešķiršanu jāņem vērā likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" noteiktā kārtība. Saskaņā ar minētā likuma 11.panta pirmās daļas un 13.panta pirmās un otrās daļas nosacījumiem viens no pašvaldības palīdzības veidiem dzīvokļa jautājumu risināšanā ir pašvaldībai piederošas dzīvojamās telpas izīrēšana saskaņā ar likumā noteikto kārtību. Ja dzīvojamā telpa ir cietusi stihiskas nelaimes gadījumā, palīdzības saņemšanai jāpiesakās ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc stihiskās nelaimes. Tiesa atzina, ka minētais termiņš ir likumdevēja noteikts un pēc tā izbeigšanās persona zaudē tiesības prasīt palīdzību šajā jautājumā. Šāds termiņa nokavējums nav atjaunojams.

Ievērojot, ka Ēku ugunsgrēks nopostīja 2009.gada 16.novembrī, termiņš palīdzības pieprasījuma iesniegšanai aprēķināms no minētā datuma. Nav nozīmes pieteicējas iebildumam, ka par notikušo ugunsgrēku viņa uzzināja tikai 2010.gada martā, kad bija ieradusies Latvijā, jo likumdevējs ir noteicis, ka palīdzība lūdzama no nelaimes brīža, nevis no brīža, kad persona par to uzzināja.

Iesniedzot iesniegumu par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā 2010.gada 20.aprīlī, pieteicēja ir nokavējusi iesnieguma iesniegšanas termiņu un viņai nav tiesību prasīt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā saskaņā ar likuma „Par pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā" 13.pantu. Līdz ar to tiesvedība šajā daļā izbeidzama.

[4.4] Tiesa atzina, ka pieteicējas prasījums par pašvaldībai piederošas dzīvojamās telpas izīrēšanu saskaņā ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā" 14. un 15.pantu nav pamatots turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

Kā izriet no lietas apstākļiem pieteicēja neatbilst likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.pantā uzskaitītajām personu kategorijām, kuras ar dzīvojamo telpu nodrošināmas pirmām kārtām.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā" 15.pants noteic kārtību, kādā personas ar dzīvojamo telpu nodrošināmas vispārējā kārtībā. Proti, pašvaldības dome savos saistošajos noteikumos var noteikt arī citas personu kategorijas, kuras nav minētas šā likuma 13. un 14.pantā un kurām sniedzama palīdzība, izīrējot dzīvojamo telpu.

Tiesa konstatēja, ka Dome nav izmantojusi likumdevēja paredzēto rīcības brīvību un nav pieņēmusi saistošos noteikumus saskaņā ar minēto deleģējumu.

Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 36.[1] panta tiesību normas, uz kuru atsaucas pieteicēja, mērķis ir sniegt palīdzību maznodrošinātam īrniekam, kurš šā likuma 28.[2] panta pirmajā daļā, 28.[3] panta pirmajā daļā un 28.[4] panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos tiek izlikts no dzīvojamās telpas. Piemērojot minēto tiesību normu, pirmkārt, jāņem vērā īrnieka materiālais statuss. Konkrētajā lietā pieteicējas ģimene nav atzīta par maznodrošinātu.

[4.5] Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 46.panta pirmā daļa noteic, ka nokavētu procesuālo termiņu var atjaunot tiesa pēc administratīvā procesa dalībnieka lūguma, ja atzīst nokavēšanās iemeslu par attaisnojošu.

Tiesa konstatēja, ka Mārupes novada dome 2010.gada 21.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.16.3 par pieteicējas un viņas dēlu deklarētās dzīvesvietas anulēšanu. Lēmums nosūtīts pieteicējas pārstāvim 2010.gada 29.jūnijā. 2010.gada 21.jūlija pieteikumā tiesai pieteicēja nav izteikusi prasījumu par minētā lēmuma atcelšanu.

2010.gada 4.oktobrī tiesā saņemts pieteicējas lūgums izskatīt lietu paātrināti, jo pārsūdzēts lēmums par deklarētās dzīvesvietas anulēšanu. Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja lūgumu par Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 pārsūdzēšanas termiņa atjaunošanu un norādīja, ka gribējis minēto lēmumu pārsūdzēt, bet aizmirsis prasījumu iekļaut pieteikumā.

Tiesa secināja, ka Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 pārsūdzēšanas termiņš nokavēts subjektīvu apstākļu dēļ, kuru novēršana bija pašas pieteicējas ziņā, un nav pamata to atjaunot. Līdz ar to šajā daļā tiesvedība izbeidzama, pamatojoties uz APL 282.panta 8.punktu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 23.februāra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā atkārtoti pieteikumā minēti argumenti. Papildus norāda, ka pieteicēja ar bērniem dzīvo un strādā Īrijā, viņas bērni apmeklē skolu. Pieteikumā pieteicēja lūgusi piešķirt vienreizējo pabalstu vai izīrēt pašvaldības dzīvojamo platību, tātad ļāvusi pašvaldībai izvēlēties, kāda veida palīdzību sniegt pieteicējas ģimenei.

Pieteicēja, atsaucoties uz likuma „Par pašvaldībām" 14.pantu, norāda, ka viņai pašlaik nav kur dzīvot Latvijā, tāpēc uzskata, ka pašvaldībai ir pienākums nodrošināt pieteicēju ar dzīvesvietu pašvaldības teritorijā.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā" 13.panta otrajā daļā minētā termiņa nokavējumā ir vainojama pašvaldība, jo, zinot par pieteicējas dzīvesvietu Īrijā, savlaicīgi nav paziņojusi pieteicējai par notikušo ugunsgrēku.

Pirmās instances tiesa nav ievērojusi APL 12.pantā nostiprināto demokrātiskās iekārtas principu un Latvijas Republikas Satversmē 110.pantā noteikto.

[6] Rakstveida paskaidrojumā par apelācijas sūdzību Dome uzskata pirmās instances tiesas spriedumu par tiesisku un pamatotu.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāve pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja, minot apelācijas sūdzībā ietverto pamatojumu.

Domes pārstāve uz tiesas sēdi neieradās un nepaziņoja neierašanās iemeslus. Apgabaltiesa nolēma izskatīt lietu Domes pārstāves prombūtnē.

Motīvu daļa

[8] Izvērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus kopsakarā ar administratīvā procesa dalībnieku izvirzīto argumentu pamatotību, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms daļā par pienākuma uzlikšanu pašvaldībai izdot administratīvo aktu par pabalsta piešķiršanu pieteicējai un viņas dēliem kā ārkārtas situācijā nonākušajām personām, tiesvedība pieteikuma daļā par Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu pašvaldībai izīrēt pieteicējas ģimenei dzīvojamo telpu likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanai" 13.panta kārtībā ir izbeidzama, pārējā daļā pieteikums ir noraidāms.

[9] Apgabaltiesa konstatē šādus lietas faktiskos apstākļus.

[9.1] Kā izriet no pieteicējas pieteikumā un Domes 2010.gada 21.jūnija lēmumā Nr.16.3 konstatētajiem apstākļiem, pieteicēja Dzīvoklī bija pierakstīta no 1997.gada 2.jūlija un pieteicējas deklarētā dzīvesvieta līdz 2010.gada 21.jūnijam bija */adrese/*, līdz ar to minētais fakts atzīstams par pierādītu atbilstoši APL 161.panta otrajā daļā noteiktajam.

[9.2] Ēku ugunsgrēks nopostīja 2009.gada 16.novembrī, 2010.gada 31.maijā minētā māja tika nojaukta.

[9.3] Iesniegumu par pabalsta piešķiršanu sakarā ar dzīvojamās mājas nodegšanu Ls 3000 apmērā katram ģimenes loceklim vai palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā sniegšanu, izīrējot pašvaldības īpašumā esošu labiekārtotu 2 istabu dzīvokli ar tiesībām to privatizēt, pieteicēja iesniedza 2010.gada 20.aprīlī.

[10] Administratīvo tiesu praksē atzīts, ka pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā ir pieskaitāma tādai sociālo tiesību jomai kā sociālais atbalsts (jeb sociālā palīdzība plašākā nozīmē), ko valsts vai

pašvaldība sniedz personām, kurām ir vajadzība pēc šāda atbalsta un kuras pašas saviem spēkiem nespēj nodrošināt attiecīgo vajadzību.

Sociālajās tiesībās, lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ir jāņem vērā tie faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas pastāvēja tajā brīdī, kad persona vērsās iestādē ar iesniegumu par attiecīgās palīdzības saņemšanu (*sk.* Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) *2011.gada 17.februāra sprieduma lietā SKA-59 8.punktu*).

Tādējādi šās lietas ietvaros tiesai jāpārbauda, vai pieteicējai pēc tam, kad ugunsgrēkā bija bojāta viņas un divu nepilngadīgo dēlu dzīvesvieta, no tiesību normām izrietēja tiesības prasīt no pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā, tieši kāda veida palīdzību un vai pašvaldība ir izpildījusi likumā noteikto pienākumu sniegt šādu palīdzību.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.panta pirmā daļa (redakcijā, *kas bija spēkā laikā, kad pieteicēja vērsās ar iesniegumu pašvaldībā)* noteica, ka pašvaldības dome vai tās deleģēta institūcija sniedz šā panta ceturtajā daļā noteikto palīdzību [pašvaldībai piederošas vai tās nomātas dzīvojamās telpas izīrēšana (3.panta 1.punkts), ja dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja ir pilnīgi vai daļēji gājusi bojā un nav atjaunojama, vai vienreizēja pabalsta piešķiršana dzīvojamās telpas vai dzīvojamās mājas remontam (3.panta 6.punkts), ja dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja ir daļēji sagruvusi, bet ir atjaunojama] personai, kuras īrētā vai īpašumā esošā dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja ir cietusi stihiskas nelaimes vai avārijas rezultātā, ja persona šajā dzīvojamā telpā vai dzīvojamā mājā ir deklarējusi savu dzīvesvietu un ja tai attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā nepieder cita dzīvošanai derīga dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja.

Subsumējot lietas faktiskos apstākļus likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.panta pirmās daļas normai, konstatējams, ka pieteicēja bija tiesīga pretendēt tikai uz vienu alternatīvu pašvaldības palīdzības veidu – pašvaldībai piederošas vai tās nomātas dzīvojamās telpas izīrēšanā, jo Ēka pēc pašvaldības atzinuma nebija atjaunojama.

Likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.panta otrā daļa noteica, ka iesniegumu šā panta ceturtajā daļā noteiktās palīdzības saņemšanai persona iesniedz pašvaldībai ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc stihiskās nelaimes vai avārijas.

No lietā konstatētiem apstākļiem izriet, ka pieteicēja ar iesniegumu pašvaldībā vērsās 2010.gada 20.aprīlī (*lietas 83.lapa*), t.i., vairāk kā četrus mēnešus pēc tam, kad ugunsgrēks nopostīja Ēku. APL 41.pants noteic, ka administratīvajā procesā procesuālās darbības izpilda likumā noteiktajos termiņos. Savukārt APL 44.pants paredz, ka tiesības izpildīt procesuālās darbības zūd līdz ar likuma, iestādes, tiesas vai tiesneša noteiktā termiņa izbeigšanos. Dokumentus, kas iesniegti pēc procesuālā termiņa izbeigšanās, neizskata.

Minētais nozīmē, ka pieteicēja nokavēja procesuālo termiņu palīdzības saņemšanai pašvaldībai piederošas vai tās nomātas dzīvojamās telpas izīrēšanā un nebija lūgusi šā termiņa atjaunošanu iestādē. Tas nozīmē, ka pieteicējas tiesības lūgt pašvaldībā palīdzību pašvaldībai piederošas vai tās nomātas dzīvojamās telpas izīrēšanā ir zudušas.

[11] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otrā daļa noteic, ka pašvaldība, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, var piešķirt personai (ģimenei) vienreizēju pabalstu ārkārtas situācijā, ja stihiskas nelaimes vai iepriekš neparedzamu apstākļu dēļ tā nespēj apmierināt savas pamatvajadzības.

Saistošo noteikumu (apstiprināti ar Mārupes novada domes 2009. gada 22.decembra sēdes Nr.12, lēmumu Nr. 35 un izdoti saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām" 43.panta trešo daļu un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otro dalu), kuros noteikta kārtība, kādā Mārupes novada pašvaldība sniedz atbalstu ārkārtas situācijā nonākušajām personām, piešķirot pabalstu, 2.punkts noteic, ka pabalstus piešķir personai (ģimenei), kura deklarējusi savu dzīvesvietu Mārupes novada pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Pabalstu piešķir līdz Ls 3000 vienai personai, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, bet ņemot vērā iepriekš neparedzamo apstākļu radīto zaudējumu sekas, un tikai tajos gadījumos, ja nepienākas cits valsts un/vai pašvaldības noteiktais pabalsts vai tas ir nepietiekams minimālo izdevumu segšanai (Saistošo noteikumu 4.punkts).

Pabalstu piešķir, ja attiecīgs pieprasījums saņemts ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā no ārkārtas situācijas rašanās (Saistošo noteikumu 5.punkts).

No minētā normatīvā regulējuma izriet, ka Saistošajos noteikumos minētais pabalsts ir papildus atbalsta veids likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13.panta pirmajā daļā noteiktajiem pabalstiem ārkārtas situācijā nonākušajām personām, tas paredzēts Mārupes novada pašvaldības iedzīvotāju atbalstīšanai un tā saņemšanai ir noteikts cits procesuāls termiņš – 6 mēneši no ārkārtas situācijas rašanās.

[12] Apgabaltiesa konstatē, ka dienā, kad pieteicēja vērsās ar iesniegumu Domē, Saistošie noteikumi jau bija stājušies spēkā, līdz ar to šo Saistošo noteikumu darbība tiek attiecināta arī uz pieteicējas situāciju, konstatējot, ka ārkārtas situācija bija iestājusies vēl pirms saistošo noteikumu pieņemšanas dienas, jo, kā atzīts administratīvo tiesu judikatūrā publiskajās tiesībās materiālo tiesību normai ir tūlītējs spēks, proti, tai ir uz priekšu vērsts spēks un tā piemērojama nākamiem apstākļiem (*sk., piemēram, Senāta 2012.gada 22.marta sprieduma lietā Nr. SKA-0207/2012 8.punktu*).

No šā sprieduma iepriekšējā punktā citētajām Saistošo noteikumu tiesību normām izriet, ka, Dome, neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus, pabalstu līdz Ls 3000 vienai personai piešķir ārkārtas situācijā nonākušajām personām, kuras deklarējušas savu dzīvesvietu Mārupes novada pašvaldības administratīvajā teritorijā, ņemot vērā iepriekš neparedzamo apstākļu radīto zaudējumu sekas.

Kā izriet no Domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 pamatojuma, pieteicēja Dzīvoklī bija pierakstīta 1997.gada 2.jūlijā kopā ar savu vecmāti *Ņ.S.*, abas kā vienas ģimenes locekļi (*lietas 127.lapa*).

Minēto personu pierakstīšanas laikā Dzīvoklī spēkā bija Ministru kabineta noteikumi „Iedzīvotāju pierakstīšanas un izrakstīšanas noteikumi Latvijas Republikā" (zaudējuši spēku 2002.gada 1.februārī), kas apstiprināti ar Latvijas Republikas Ministru padomes 1993.gada 12.februāra lēmumu Nr.76.

Šo noteikumu 2.punkts noteica, ka visām personām, kuras dzīvo Latvijas Republikā vai ierodas no citām valstīm uz laiku, ilgāku par trīs mēnešiem, obligāti jāpierakstās dzīvesvietā. Savukārt 6.punktā bija noteiktas tās personu kategorijas, kuras valsts un pašvaldību dzīvokļu fonda dzīvokļos bija pierakstāmi kā īrnieka ģimenes locekļi neatkarīgi no dzīvojamās platības lieluma, kurām pierakstīšana pamatotu iemeslu dēļ tika atļauta ar pašvaldības lēmumu. Citus radiniekus valsts un pašvaldību dzīvokļu fonda dzīvokļos pieraksta, ja viņu iemitināšanas rezultātā dzīvojamā platība katram iemītniekam nav mazāka par dzīvojamās platības normu: Rīgā un Jūrmalā – 12 m^2, pārējās pilsētās un pagastos – 9 m^2 vienam cilvēkam.

Tātad iepriekš tiesību normās regulētā „pierakstīšana" prezumēja tiesisko pamatu personai lietot konkrētās dzīvojamās telpas gadījumā, ja persona bija pierakstīta konkrētajā dzīvoklī.

Pieteicēja uz pieraksta dienu Dzīvoklī bija sasniegusi 19 gadu vecumu, pašvaldība neiebilda par dzīvojamās platības nepietiekamību divu personu pierakstam Dzīvoklī, līdz ar to pašvaldības institūcijai nebija tiesisku šķēršļu pierakstīt pieteicēju Dzīvoklī kā īrnieces (savas vecmātes) mazmeitu. Turklāt pašvaldība no 2001.gada 23.decembra (pieteicējas vecmātes miršanas datums) līdz 2010.gada 21.jūnijam nebija iebildusi pret pieteicējas pierakstu Dzīvoklī, tātad faktisku iemitināšanos Dzīvoklī, un nebija cēlusi prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā par pieteicējas izlikšanu no Dzīvokļa. Vēl jo vairāk, pašvaldība septiņus gadus pēc pieteicējas pieraksta Dzīvoklī izsniedza pieteicējai 2008.gada 15.janvāra uzaicinājumu ieraksties pašvaldības sociālajā dienestā uz pārrunām jautājumā par īres līguma nosacījumu nepildīšanu (*lietas 140.lapa*). Tas nozīmē, ka pašvaldība visu pieteicējas pieraksta laiku Dzīvoklī uzskatīja, ka pieteicēja ir Dzīvokļa īrniece, ar kuru noslēgts īres līgums.

Tas nozīmē, ka pieteicēja uz 2010.gada 20.aprīli (*iesnieguma datums*) bija atzīstama par personu, kura uz tiesiska pamata bija deklarējusi savu dzīvesvietu Mārupes novada pašvaldības administratīvajā teritorijā, līdz ar to pieteicēja bija uzskatāma par pašvaldības iedzīvotāju, tostarp iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāju, no kuras pašvaldība saņēma vai varēja saņemt nodokļu maksājumus ieskaitīšanai pašvaldības budžetā. No minētā izriet, ka uz pieteicēju uz iesnieguma brīdi bija attiecināmi visi pašvaldības normatīvie akti, kas bija spēkā attiecīgajā vietā un laikā, tostarp arī Saistošie noteikumi.

[13] Izvērtējot, vai tās dzīvojamās mājas, kurā pieteicēja bija deklarējusi savu dzīvesvietu, nodegšana bija uzskatāma par neparedzamu ārkārtas situāciju, kas radīja zaudējumus pieteicējai un viņas diviem bērniem, apgabaltiesa norāda turpmāko.

Apgabaltiesa šā sprieduma iepriekšējā punktā atzina, ka pieteicējai ar pašvaldību bija nodibinātas faktiskās īres attiecības, par kuru pastāvēšanu pašvaldība nebija iebildusi kopš 1997.gada 2.jūlija, kad pašvaldības amatpersona akceptēja pieteicējas pierakstu Dzīvoklī (*lietas 127.lapa*).

Nodibinātās faktiskās īres attiecības deva pieteicējai iespēju netraucēti lietot Dzīvokli, kā arī Civillikumā un likumā „Par dzīvojamo telpu īri" noteiktajā kārtībā gūt no tā labumu. Minēto no Dzīvokļa īres tiesībām izrietošo labumu, kuru pieteicēja zaudēja pēc notikušā ugunsgrēka, neatklājot zaudējumu saturu un apmēru, pieteicēja novērtēja Ls 3000 katram ģimenes loceklim, t.i., kopsummā Ls 9000 apmērā.

Tā kā ugunsgrēks nepārprotami uzskatāms par neparedzamu ārkārtas situāciju (vispārzināms fakts, kas nav jāpierada atbilstoši APL 153.panta pirmajai daļai) un tas radīja zaudējumus pieteicējai un viņas diviem bērniem Dzīvokļa lietošanas tiesību zaudējuma veidā, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja un viņas divi bērni ir tiesīgi saņemt Saistošo noteikumu 4.punktā minēto pabalstu kā pašvaldības pilntiesīgie iedzīvotāji uz Lēmuma pieņemšanas dienu.

Lemjot par pieteicējai un viņas dēliem izmaksājamā pabalta apmēru apgabaltiesa ņem vērā, ka dzīvojamās mājas */adrese/*, astoņu dzīvokļu īrniekiem pašvaldība izmaksāja Saistošo noteikumu 4.punktā minēto pabalstu (*lietas 128. – 137.lapa*), attiecīgajos lēmumos neietverot pamatojumu izmaksājamā pabalsta apmēra noteikšanai. Taču no piešķirto pabalstu lieluma konstatējams, ka vienai personai izmaksātā pabalsta apmērs bija robežās no Ls 2000 (*lietas 134.lapa*) līdz Ls 5000 (*lietas 131,132.lapa*).

Ņemot vērā, ka pieteicējas pieprasītā pabalsta apmērs Ls 3000 katram ģimenes loceklim iekļaujas pašvaldības izmaksāto pabalstu robežās un atbilst Saistošo noteikumu 4.punktā noteiktajam maksimālajam izmaksājamā pabalsta apmēram, pieteicējas prasība izmaksāt viņai un

diviem viņas bērniem pabalstu kopsummā Ls 9000 apmērā ir apmierināma pieteicējas norādītajā apmērā.

[14] Attiecībā uz pieteicējas pieteikumu daļā par Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 atcelšanu un par pienākuma uzlikšanu pašvaldībai izīrēt dzīvojamo telpu likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanai" 14. un 15.panta kārtībā, administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 23.februāra spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams, tādēļ, pamatojoties uz APL 307.panta ceturto daļu, Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai šajā daļā un to neatkārto.

[15] Saskaņā ar APL 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Ievērojot minēto, pašvaldībai uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20 apmērā par pieteikuma iesniegšanu (*lietas 8.lapa*) un Ls 10 apmērā par apelācijas sūdzības iesniegšanu (*lietas 97.lapa*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2. un 8.punktu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt *J.D.* pieteikumu daļā.

Uzlikt pienākumu Mārupes novada pašvaldībai mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu par pabalsta piešķiršanu *J.D.*, *D.D.* un *T.D.* kā ārkārtas situācijā nonākušajām personām kopsummā Ls 9000 (deviņi tūkstoši latu) apmērā.

Noraidīt *J.D.* pieteikumu daļā par pienākuma uzlikšanu Mārupes novada pašvaldībai izīrēt *J.D.*, *D.D.* un *T.D.* dzīvojamo telpu pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā ietvaros.

Izbeigt tiesvedību *J.D.* pieteikuma daļā par Mārupes novada domes 2010.gada 21.jūnija lēmuma Nr.16.3 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Mārupes novada pašvaldībai izīrēt *J.D.*, *D.D.* un *T.D.* dzīvojamo telpu likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanai" 13.panta kārtībā.

Uzlikt pienākumu Mārupes novada pašvaldībai atlīdzināt *J.D.* samaksāto valsts nodevu 30 (trīsdesmit) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Kaļiņina

Tiesnese R.Paegle

Tiesnesis M.Vīgants